

นิรยาคุควณณนา (มยา วุจฺจเต)

๕. ทุพฺพจกิกฺขุวตฺถุ. (มยา วุจฺจเต) (๒๒๖)

"กุโส ยถาติ อิมํ ธมฺมเทสนํ สตฺถา เชตวเน วิหรนฺโต อญฺญ
ตรํ ทุพฺพจกิกฺขุ อารพฺภ กเถสิ.

เอโก กิร ภิกฺขุ อสฺสจิจฺจ เอกํ ติณํ จินฺทิตฺวา, กุกฺกฺจฺเจ
อุปฺปนฺเน, เอกํ ภิกฺขุ อุปฺสงฺกมิตฺวา "อาวุโส โย ติณํ จินฺทติ,
ตสฺส กิ (วิตฺติกฺกมฺนํ) โหตีติ อตฺตนา กตภาวํ อาโรเจตฺวา ปุจฺฉิ.

อถ นํ อิตโร "ตฺวํ ติณสฺส จินฺนการณา ํกิลฺยจิ (วิตฺติก
กมฺนํ) โหตีติ สญฺญํ กโรสี, น เอตฺถ กิลฺยจิ (วิตฺติกฺกมฺนํ) โหติ, เท
เสตฺวา ปน มุจฺจสีติ วตฺวา สยํปี อุโภหิ หตฺถเอหิ ติณํ ลฺลฺยจิต
วา อคฺคเหสิ.

ภิกฺขุ ตํ ปวตฺตี สตฺถุ อาโรเจสฺสุ.

สตฺถา ตํ ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต อิ
มา คาถา อภาสิ

"กุโส ยถา ทฺวคฺคหิตฺโต หตฺถเมวานุกฺกนฺตติ,

สามญฺญํ ทฺวปฺปรัมภุจํ นิรยาเยปฺกทฺตติ.

ยงฺกิลฺยจิ สิจฺฉิถํ กมฺมํ, สงฺกิลฺยจฺญจ ยํ วตํ,

สงฺกสฺสรํ พฺรหฺมจริยํ, น ตํ โหติ มหปฺพลํ.

(ติวิธกมฺมํ)

กยิรา เจ กยิราเถนํ, ทพฺพเมนํ ปฺรกกฺกเม;

สิจฺฉิโถ หิ ปฺริพฺพาไซฺ ภียโย อาภิรเต รชนฺติ.

ตตฺถ (คาถายํ) กุโสติ ยงฺกิลฺยจิ ติจฺฉิณธารํ ติณํ อนฺตมโส
ตาลปณฺณปิ. ยถา โส กุโส เยน ทฺวคฺคหิตฺโต ตสฺส หตฺถํ อนุกฺกนฺตติ

ผาเลติ; เอวเมว สมณธมฺมสงฺขาตํ สามญฺญํปี ขณฺทสึลาทิตาย
ทูปฺปรัมภญฺจํ นิรยาย อุกทฺทตฺติ.

นิรยายูกทฺทตฺติ (คาถาปาทสฺส) นิรเย นิพฺพตฺตาเปตฺติ อตฺ
โถ.

สฺถิตฺตฺนฺติ (ปทสฺส) โอหียิตฺวา๑ กรณฺน สฺถิตฺตฺคฺคาหํ กตฺวา กตํ
กิลฺยจิ กมฺมณฺติ อตฺโถ.

สงฺกิลฺยจฺจนฺติ (ปทสฺส) เวสฺยาทิกฺเกสุ อโคจเรสุ จรณฺน สงฺกิลฺย
จฺจนฺติ อตฺโถ.

สงฺกสฺสรณฺติ (ปทสฺส) สงฺกาหิ สฺริตพฺพํ, อุโปสถกิจฺจาทีสุ (กิจ
เจสุ) อณฺณตเรน กิจฺเจน สมนฺนิปฺติตํปี สงฺฆํ ทิสฺวา "อทุธา อิเม
(ภิกฺขุ) มม จริยํ ฌตฺวา มํ อุกฺขิปิตฺตฺกามา (หุตฺวา) สมนฺนิปฺติตาติ เอวํ
อตฺตโน อาสงฺกาหิ สฺริตํ อุตฺตฺสงฺกิตํ ปริสงฺกิตนฺติ อตฺโถ.

น ตํ โหตฺตีติ: (ปททฺวยสฺส) ตํ เอวรूपํ สมณธมฺมสงฺขาตํ พุร
หฺมจริยํ ตสฺส ปุคฺคสฺส น มหปฺพลํ โหติ, ตสฺส อมฺหปฺพลภา
เวน ภิกฺขา- ทายกานํปิสฺส (ชนานํ) น มหปฺพลํ โหตฺตีติ อตฺโถ.

กยิรา เจติ: (ปทสฺส) ตสฺมา ยํ กมฺมํ กรฺเหยย, ตํ กโรเตวา
ติ อตฺโถ.

ทพฺพฺหเมนนํ ปฺรกกเมติ: (คาถาปาทสฺส) ฌริกตเมตํ กตฺวา อวฺน
จิต-สมาทาโน หุตฺวา เอตํ กยิราติ อตฺโถ.

ปฺริพฺพาไซติ: (ปทสฺส) สฺถิตฺตฺคฺคาเหณ กโต ขณฺทาทิกฺภาวปฺปตฺ
โต สมณธมฺโมติ อตฺโถ.

ภิกฺขโยติ: (ปทสฺส) อพฺภนฺตเร วิขฺชมานํ ราครชาทึ (รชฺ) เอวรूपํ
สมณธมฺโม อปเนตฺตํ น สกฺโกติ, อถฺโข (สมณธมฺโม) ตสฺส อฺปฺริ อปฺริ
ปี ราครชาทึ (รชฺ) อาภิรตฺตีติ อตฺโถ.

เทศनावसाने พหุ โสตาปตฺติผลาทีนิ ปาปฺณิสฺสุ.

โสปี ภิกฺขุ สฺวเร จตุวา ปจฺฉา วิปสฺสนํ วฑฺฒเตต วา อรหตฺตํ
ปาปฺณิตฺติ.

ทพฺพจภิกฺขวตฺถุ นิฉฺฉิตํ .